

LABORE ET ZELO

ПОСТТРАВМАТИЧНІ СТРЕСОВІ РОЗЛАДИ У КЛІНІЧНІЙ ПРАКТИЦІ

Обсяг: 3 кредитів ЄКТС

Семестр: III Курс: другий

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Михайлова Оксана Іванівна
Контакти	E-mail: miharsu1122@ukr.net , тел.: (068) 193 70 10
Робоче місце	Кафедра загальної та практичної психології, ауд. 217 навчального корпусу №2
Години консультацій	Понеділок: 14:00 – 15:00

Опис навчальної дисципліни

Курс розроблений для магістрантів, які розуміють проблеми сьогодення і мають свідоме ставлення до надання психологічної допомоги особистості, яка переживає шок, стрес, посттравматичний стрес та хоче розбиратися у видах стресу і розуміти їх характеристику. Бажають вивчити основні причини стресу та вміти їх аналізувати.

Теоретична частина курсу базується на засвоєнні знань про стрес і ПТСР, аналізі теоретичних моделей посттравматичного стресового розладу, основні ознаки, показники, симптоми посттравматичного стресового розладу; аналізі закономірностей, механізмів виникнення і розвитку посттравматичного стресового розладу; аналізі психологічних особливостей постстресового стану людей різного віку, основних стратегій оволодіння важкими ситуаціями; аналізі симптомів посттравматичного стресового розладу; розрізненні та характеристиці методів лікування посттравматичного стресового розладу; застосуванні діагностичних процедур дослідження посттравматичного стресового розладу; розумінні особливостей психокорекції та психотерапевтичної допомоги при ПТСР; дотриманні у фаховій діяльності норм професійної етики та міжкультурної толерантності.

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОНП «Клінічна психологія з основами психотерапії» сприяє досягненню здобувачами програмних результатів навчання:

ПРН2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПРН3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПРН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

ПРН12. Знати основні напрямки психотерапії та психологічного консультування, ефективні та обґрунтовані в конкретній консультаційній ситуації.

Згідно структурно-логічної схеми ОНП дисципліна опирається на «Методологію розробки та керівництва проєктами» та передуює вивченню дисципліни «Психологія соматично-хворої людини» та проходженню «Науково-дослідницької практики».

Мета навчання

Мета навчальної дисципліни – формування у фахівця - психолога здатності вільно оперувати основними поняттями: шок, стрес, стресор, дистрес. Розуміти та розрізняти види стресу, зокрема, травматичний стрес, посттравматичні стресові розлади.

Вивчення дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОНП «Клінічна психологія з основами психотерапії» сприяє опануванню здобувачами таких компетентностей:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (12 год.), практичних занять (18 год.), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (60 год.) для студентів денної форми навчання; лекцій (4 год) та практичних робіт (6 год), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та інтернет мережі (80 год) для студентів заочної форми навчання.

Викладач використовуватиме метод створення ситуації пізнавальної новизни, частково-пошуковий, дослідницький, дедуктивний та індуктивний методи, метод навчальної дискусії, контролю і самоконтролю, проблемні методи, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань, інформаційні та комунікаційні технології, консультації тощо.

Організація навчання

Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Стрес, посттравматичний стрес: співвідношення понять	2	2
2	Особистісний аспект поведінки в стресовій ситуації	4	
3	Методи діагностики посттравматичного стресового розладу	4	2
4	Особливості психотерапевтичної допомоги при ПТСР	2	
Разом		12	4

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Посттравматичний стресовий розлад	6	2
2	Особливості посттравматичного стресового розладу в дорослих	6	2
3	Особливості посттравматичного стресового розладу у дітей	6	2
Разом		18	6

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Поняття про стрес та ПТСР. Механізми виникнення і розвитку ПТСР	4	6
2	Ознаки та симптоми ПТСР	4	6
3	Психологічні функції при ПТСР	4	6
4	Психологічні особливості посттравматичних стресових станів у учасників війни	4	6
5	Особливості ПТСР у внутрішньо переміщених осіб. Порівняльна характеристика симптомів ПТСР у дітей та дорослих	6	8
6	Дослідження наслідків катастроф та стихійних лих, особливості посттравматичного стресового стану у потерпілих	6	4
7	Дослідження посттравматичного стресового розладу у жертв сексуального насилля: особливості прояву в різні вікові періоди, симптоми	6	4
8	Психологічні наслідки насилля у дітей	6	4
9	Дослідження посттравматичного стресового розладу у жертв злочинів: особливості прояву в різні вікові періоди, симптоми	6	8
10	Наслідки стресу радіаційної загрози	4	6
11	Суїцидальна поведінка і ПТСР	4	8
12	Особистісний аспект поведінки в стресовій ситуації	2	6
13	Особливості психотерапевтичної допомоги при ПТСР	4	8

Разом	60	80
-------	----	----

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Бали	Результат навчання, що оцінюється
60	Практична активність
15	Виступ з повідомленням
15	Участь у дискусії
15	Участь у роботі групи
15	Головний доповідач/модератор питання
10	Індивідуальний проєкт (Підготовка реферату та його захист)
30	Залік
10	Ведення психологічного словника з тем курсу
10	Анотування статей
10	Підбір представлених в художній літературі чи інших джерелах прикладів ПТСС (2-3 випадки)
100	Разом

Політика курсу

Безпека – понад усе.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладачки повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладачку та перейти до безпечного місця.

Відвідування та / або участь є важливим компонентом курсу. Проте, якщо Ви бажаєте навчатися дистанційно – всю навчальну діяльність, включно з виконанням і поданням для оцінювання завдань, можна здійснювати у дистанційному режимі на платформі Уніком.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачкою дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайн. Крайньою межею здачі індивідуальної роботи є три дні до підсумкової форми контролю.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання здійснюється згідно з діючим положенням про організацію освітнього процесу в університеті. Перескладання заліку відбувається за графіком, визначеним деканатом.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен

ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ імені Миколи Гоголя «Про академічну доброчесність»

(http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/polozennia_pro_akademichny_dobrochesnist.pdf).

Всю заплановану роботу студенти виконують самостійно. У разі виявлення несамотійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається студенту на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності. Інформація про плагіат буде повідомлена декану та куратору.

Мобільні пристрої на заняттях використовуються з навчальною метою..

Поведінка в аудиторії. Поведінка здобувачів освіти визначається правилами техніки безпеки та загальноприйнятими нормами поведінки, які визначаються відповідно «Правилами внутрішнього розпорядку» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf), «Положенням про організацію освітнього процесу» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/omp2018.pdf) та «Етичним кодексом» (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodeks.pdf) ЗВО.

Вітається активність здобувача із планування освітнього процесу та участь у формальній та неформальній освіті.

Джерела для вивчення дисципліни

Основні

1. Бойко С. Т. Психолог перед викликами часу: інформаційно-психологічні війни / Бойко С. Т. // Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні : збірник тез наукових робіт учасників науково-практичної конференції (м. Львів, 28–20 березня 2014 р.) – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота».
2. Горбунова В.В., Карачевський А.Б., Климчук В.О., Нетлюх Г.С., Романчук О.І. Соціально-психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп : навчальний посібник. – Львів : Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. – 96с. <http://surl.li/fklpg>
3. Діагностика, терапія та профілактика медико-психологічних наслідків бойових дій в сучасних умовах: методичні рекомендації / [уклад.: Волошин П.В. та ін.]. – К., 2014. – 67 с.
4. Добровольська О. О. Особливості психологічної адаптації курсантів до навчання у ВНЗ системи МВС України / Добровольська О. О. // Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України. Харків, 2017. С. 87-90.
5. Коло сім'ї: Центр здоров'я та розвитку. URL: <https://k-s.org.ua/ptsd/> (дата звернення: 12.12.2021)
6. Корнієнко О.В. Підтримання психоматичного здоров'я практичноздорових людей /О.В. Корнієнко //навч. посіб. Київ: Київ. ун-т, 2016. 126 с.
7. Крайнюк В. М. Психологія стресостійкості особистості: монографія / В.М. Крайнюк. – К. :Ніка-Центр, 2007. – 432 с.
8. Кульбачка Т.В. Психологічна допомога жертвам насильства. У «Виявити, захистити, допомогти» / Т.В. Кульбачка //Методичні матеріали для фахівців, які безпосередньо працюють з потерпілими від домашнього насильства. Київ, 2008.
9. Медична психологія: підручник / за редакцією академіка С. Д. Максименка. Том І. Київ:

«Видавництво Людмила», 2023. –458 с.

10. Медична психологія: підручник / за редакцією академіка С. Д. Максименка. Том II. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. –520 с.

11. Методичні рекомендації щодо врахування соціокультурних чинників теорії та практики психотерапевтичної допомоги особистості / [за ред. З. Г. Кісарчук]. — Кіровоград: «ІМЕКС-ЛТД», 2013. – 215 с.

12. Наугольник Л.Б. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник // – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 324 с.

13. Посттравматичний стресовий розлад : навч.-метод. посіб. до навчальної дисципліни / О.І.Михайлова. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М.Гоголя, 2017. – 93 с.

14. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій. Методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко... Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. – К. 2015.: ТОВ «Видавництво «Логос». – 207 с.

15. Психосоціальний стрес: прояви та техніки його подолання : рек. бібліограф. покажч. / Харків. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди, наук. б-ка ; уклад.: Т. І. Неудачина ; відп. ред. О. Г. Коробкіна. Харків : ХНПУ, 2020. 49 с.

16. Синопис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків / перекл. з англійської; упор. та наук. ред. Леся Підлісецька. (Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія»). Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2014. 112 с. <http://surl.li/fklip>

17. Соціокультурні чинники становлення сучасної парадигми психотерапевтичної допомоги особистості: монографія / [З. Г. Кісарчук, Л. О. Гребінь, Т. С. Гурлева та ін...]; за ред. З. Г. Кісарчук. — Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012. – 276 с.

18. Халенко М.О. Поняття стресу і стресостійкості : вісник студентського наукового товариства : збірник наукових праць студентів, магістрантів та аспірантів. вип. 15 / відп. ред. О. В. Мельничук ; Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 289 с.

19. Харитонов А.В., Бєлай С.В. Особливості психологічної адаптації курсантів з різним життєвим досвідом у вищих військових навчальних закладах. Честь і закон. 2019. № 1. С. 110-116.

Додаткові

1. Ліса Г. Джейкокс, Одра К. Ленглі, Крістін Л. Дін Підтримка учнів, які зазнали травм: програма SSET Навчальний посібник для керівників груп, плани занять, матеріали для занять та бланки <http://surl.li/fklod>

2. Опитувальник по симптомах посттравматичного стресового розладу <http://surl.li/fkljr>

3. Шкала впливу події <http://surl.li/fklky>

4. Шаллан І.В. Діагностика посттравматичного стресового розладу як ускладнення після перенесеної хвороби та пологів // Практична психологія та соціальна робота .- №4. – 2000. – С.5-9.

5. American Academy of Child and Adolescent Psychiatry (AACAP): Practice Parameters for the Assessment and Treatment of Children and Adolescents With Attention Deficit/ Hyperactivity Disorder // Journal of the American Academy Child Adolescent Psychiatry. – 2007. – Vol. 36 (Suppl. 46). – P. 894921.

6. American Academy of Pediatrics (AAP), Committee on Quality Improvement and Subcommittee on AttentionDeficit/Hyperactivity Disorder. Treatment of the school age child with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder // Journal of Pediatrics. – 2001. – Vol. 108. – P. 10331044.
7. American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.). Arlington, VA: American Psychiatric Publishing. Text Citation: (American Psychiatric Association, 2013).
8. Post-Traumatic Stress Disorder. Broshure reviewed by David S. Riggs.

Періодичні видання

1. Журнал «Практична психологія і соціальна робота».
2. Психологія і суспільство [Текст]: Український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис/ Тернопільський національний економічний університет. - Тернопіль : ТНЕУ (Тернопіль), 2000.
3. Психолог. Шкільний світ [Текст] / Всеукраїнська газета для психологів, учителів, соціальних педагогів. - К. : Шкільний світ.

Інформаційні ресурси

<http://chtyvo.org.ua/>

<http://psychology-naes-ua.institute/>